

du, výkon nouzového práva státu, z nařízení moci výkonné.

Autor předesílá v první kapitole zajímavou skutečnost, že se s názvem, a to jen s názvem »stanné právo« (právo ústanné, stálé, ustálé) setkáváme i ve staročeském procesu v době od 14. do 17. století, tudíž čtvrt tisíciletí před tím, než povstalo stanné právo v dnešním slova smyslu. Jenže český zákonodárce zvolil druhdy toto pojmenování pro oprávnění plynoucí ze ztráty pře, ke které došlo pro nedostavení odpůrce (nestál k právu). Toto staročeské »stanné právo« zesunulo bez potomstva a jen jeho český název byl přenesen na instituci zcela jinou, která se zrodila po roce 1570 ve vojsku německých lancknechtů k utužení kázně jako varianta řádného válečného práva. Hrdelní případy, jež byly zcela jasné, kdy čin byl sám o sobě žalobcem i svědkem, vyřizovali soudci vstoje (stante pede), aby se líčení neprotahovalo. Odtud název »stanné« právo, iudicium statarium. Začátkem 18. století je vojenské stanné právo již jednotně upraveno pro celou armádu, nejprve v Prusku a pak v Rakousku, kde zaktivilo trvale. V bouřlivých letech 1848 a 1849 bylo vojenského stanného práva snad po první v historii využito v Maďarsku k potírání politických odpůrců, tudíž jako prostředku persekučního.

V Rakousku bylo vytvořeno i civilní stanné právo. Toto však není dítkem vojenského stanného práva, nýbrž se vyvinulo ze zkráceného trestního řízení známého právu církevnímu i německému. Do soustavy trestního řízení bylo vzápětí tenprve Tereziánou (1768) jako zkrácené řízení končící trestem smrti a sloužící k potlačení zločinů šířících se epidemicky, a to podle další úpravy buď jako nepolitické stanné právo t. j. na ochranu obyvatelstva před pochybnými živly, nebo jako stanné právo politické t. j. k ochraně veřejné moci a jejich orgánů a stalo se tak průvodcem výjimečného stavu. Po převratu 1918 přešlo stanné právo i do československého práva.

Abyste nemohlo být stanného práva zneužito, byla vybudována celá soustava záruk ochrany práv obviněného. Od valné většiny

těchto záruk upustilo však Německo za druhé světové války, obsazovalo stanné soudy představiteli moci výkonné a tak ze stanných soudů učinilo vykonavatele přání vládních kruhů.

Práci opravdu speciální ukončuje autor soupisem literatury a rejstříkem. Ze v podrobném soupise literatury jsou převážně prameny německé, nemůže překvapit, když jde o instituci německého a rakouského původu, ač autor neopomněl sledovati její rozšíření i do jiných států. Látku pořádně snisovatel přehledně, podává ji čtenářům slohem řekl bych francouzským a — jak se to u autora rozumí samo sebou — způsobem vycerpávajícím. Jen na str. 66 mohl být pro účinnost citován ještě čl. zákon ze 3. května 1934, č. 91 Sb. o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech. Tento se dotkl v § 8 i řízení před stannými soudy potud, že před nimi vyloučil použítí §§ 1, 4 až 6 tohoto zákona, ale zavedl i pro ně platnost § 7, že totiž trest smrti nesmí být vykonán, dokud prezident republiky nerozhodl, že se odsouzenému milost neudělí. Avšak toto ustanovení platí před stannými soudy jen tehdy, když to bylo zároveň s prohlášením stanného práva nebo později vyhlášeno.

Autor projevil v úvodě přání, aby jeho práce prospěla těm, kdo budou souditi události za doby německé okupace. Je skutečností, že t. zv. retribuční dekret, nepřipravený a publikovaný již v Londýně (VI, částka 2, čís. 6 Úř. věst. čsl.) a vvlášený ve Sb. z. a n. jako dekret presidenta republiky z 19. června 1945, č. 16 Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, přičal v § 25 pro řízení před mimořádnými lidovými soudy zásady řízení před soudy stannými, jak je zná hlava XXV tr. ř., a to v úpravě provedené v §§ 26 až 31 retribučního dekretu. Autor sice tato ustanovení do své publikace již nenojal ani je nerozebral, avšak právě jejich existence sama o sobě učinila jeho práci časovou, takže k ní pro poučení opravdu rád sáhne každý, kdo sleduje činnost mimořádných lidových soudů.

Kronberger.

Po časopisech.

Projev presidenta republiky o právní kontinuitě a o novém právu.

Dne 15. prosince 1945 byl na pražském hradě ve španělském sále udě-

len čestný doktorát práv Karlovy university presidentu republiky dr. Edvardu Benešovi. Promoční projev presidenta republiky uvádíme podle Svob. novin ze dne 16. prosince 1945:

Po vykonání slavnostního obřadu promluvil prezident republiky. Připomněl nejprve v děkovním projevu, že za války byl čestným doktorem řady universit britských a amerických. Bral to vždy nikoli jen osobně, ale především jako projev citů akademického světa britského a amerického k národu, jenž byl těžce zraněn Mnichovem a jemuž svět byl morálně mnohým povinen. Udělení čestného doktorátu právnické fakulty Karlovy university pokládá za projev uznání ducha odboje, odporu, mravní a právní nezdočnosti celého našeho národa, jehož se on stal od roku 1938 až do roku 1945 jedním z nekompromisních tlumočnicků.

Prožili jsme právě sedm těžkých let své předválečné krise a porážky, soustavného válečného odporu národa a boje o přežití světové bouře a zkázy, pak počátečních vítězství a konečné vítězství definitivního.

Pro nás je doba mnichovské porážky velikou a vše ostatní přehlušující událostí; ale je to v rámci všech těch grandiózních dějů světových něco více nežli jen malý výsek celého velkého proudu dějin, malý notok celé veliké světové a skoro vše zničující povodně?

Moderní dějiny jsou stále více a více dějinami světa a nikoli jen dějinami jednotlivých národů. Svět jako celek vždycky šel, jde a půjde v linii t. zv. pokroku, přes všechny a nejostřejší reakce. Je to jeho osud, je to zákon jeho vývoje, je to zákon jeho udržení se při existenci a životě. Nejen boj o světovou beznečnost, také boj o světovou kulturu je nedělitelný. Tak je třeba odpovídati, po mém soudu, i na t. zv. náš spor o Západ a Východ. Činím tento závěr na základě událostí první i druhé války světové i zápasu mezi oběma světovými válkami.

Jsme tedy, po mém soudu, na přelomu moderní společnosti, společnosti orientované světově. Jdeme nezadržitelně do dalších velikých změn. sporů o ně, do převratových událostí, smírných a povlnových, bojových a revolučních, proměn místních a dílčích i celoevropských a světových. Neboť ve světě je pořád ještě příliš mnoho bíd a nesvobod. Budou prováděny v boji mezi právními koncepcemi kontinuity a práva dosavadního a právními koncepcemi, lámajícími dosavadní kontinuitu právní a tvořícími nové právo poválečné, a ve vztahu k minulosti právo revoluční.

Jaké bude kriterium tohoto nového, poválečného práva revolučního? Masaryk — stejně jako mnozí jiní současní myslitelé — došel už na konci minulého století, vydávaje svou studii o sebevraždě, k závěru, že vypjatý individualismus romantického člověka 19. století vede ho do krise, že vytváří člověka v podstatě své krajně chorobného a abnormálního, končícího svou abnor-

mální existenci abnormálním koncem, sebevraždou. To platí i o společnosti konce 19. století.

Posledním, byť i nepřímým výtvorem této chaotické, nejasné a sebeneovládající literární společnosti byl chorobný její výron a naprosto nezdravý a abnormální výraz krajního individualismu a subjektivismu člověka 19. století, snažícího se uplatnit srážčný diktátorský titanism se všemi jeho důsledky společenskými — fašism a nacism. Byla to společnost nemocná, rozvrácená, abnormální, jen samá negace a samá reakce proti něčemu a končí individuálně v tak mnoha případech svých odvažnějších a logičtějších příslušníků sebevraždou, kolektivně — když pak vyvolala druhou světovou válku — končící po prohrání této války v neuvěřitelné zkáze, rozvratu a chaosu, jak to vidíme v dnešním Německu.

Z jara roku 1942 jsem si formuloval smysl druhé světové války a rozsah úkolů, jež bude musit svět, vyšlý z ní, vyřešit. Řekl jsem to tehdy přibližně asi takto: Půjde o řešení tří kategorií problémů. Především půjde o pád a zničení všeho toho, co reprezentuje ideově, mravně i politicky a sociálně nacistický a fašistický totalism, a o obnovení na celém kontinentě evropském a v celém světě oněch velikých duchovních a mravních hodnot, a jež má představovat podle ducha doby upravený a nově formulovaný režim demokratický.

Druhá kategorie otázek, jež musí býti touto válkou řešena, je nová politická organizace Evropy a světa.

A konečně třetí podstatný úkol: přerod, přeměna a přebudování předválečné demokracie samé v novou demokracii poválečnou. Dnešní válka bude a je současně vnitřní revolucí ve většině států, které se jí účastní nebo byly do ní vtaženy. Politická demokracie se musí po této válce soustavně a důsledně vyvinovat a přerodit v t. zv. demokracii sociální a hospodářskou. A musí se především přerodit mravně a politicky nejen demokracie jako systém, nýbrž také demokraté jako lidé, t. j. nejen instituce, nýbrž i lidé v nich.

Namítá se běžně — a někdy ne dost kriticky — že jsme jeden totalism — fašistický a nacistický — právě povallili a chceme tvořit nějaký jiný systém objektivistický, který by novým totalismem jiného druhu končil.

Nesdílím v této formě těchto obav a chápou vývoj dnešní doby jinak. Mám pro to tři důvody: Především dnešní válka byla válkou světovou, každé řešení

jejich problémů nemůže být také jiné nežli světové.

Ve své podstatě má Sovětský Svaz tento cíl a nemůže ani mítí cíl jiný.

Sovětský svaz a ruští komunisté sami dnes uznávají, že postup k přeměně liberální demokracie v její vyšší stupeň — v demokracii socialisující, má a může se dnes už dít postupně, krok za krokem, rozumným vývojem podle přirozených hospodářských, sociálních, geografických, mravních a právních poměrů příslušných národních společností. Soudím, že postupnou spoluprací Sovětského svazu s ostatním světem tento názor se stane názorem všeobecně přijatým a bude zároveň pojátkem pro trvalou spolupráci velmocí a pro možnost koexistence režimu sovětského s režimy ostatními, neboť režim sovětský sám se nutně vvvjí a bude vvvvítet ve smyslu stále větší a větší svobody individuální v rámci státu socialistického.

K tomuto důležitému sporu si řekněme jednu nezvratnou pravdu, s níž — mvsílím — souhlasíme všichni: souhlasíme s právě uvedenou analysou liberální společnosti, s její kritikou, s jejím odsouzením, jež už u nás Masaryk tak rozhodně provedl, a jsme také zajedno, že se do ní znět vrátit nemůžeme. Také my zde v republice se už nevrátíme do r. 1938. Přijímáme názor, že liberální společnost je theoreticky i prakticky překonána, že jsme na přelomu z jedné společenské fáze do fáze nové a že hledáme nové společenské formy budoucnosti.

Znamená to však, že podle dialektického materialismu máme z t. zv.kladu liberální společnosti skožit nřímjo do protikladu kolektivistické společnosti, vyjadřující theoreticky strohý sociologický objektivism, a vytvářet právní formy nové společnosti nekompromisně beztrřidní a plně socialistické? Ti, kdo nepřijímají zásady dialektického materialismu a hájí filosofii jinou, tak nesoudí. Domnívají se, že je-li theoretick v možno hájit dialekticko-materialistické schema o vývoji společnosti, a je také možno oprávněně hájit thesei jinou a že v každém případě praxe skutečná je jiná. Jsou li oba opravdovými demokraty, vede je to ke vzájemné toleranci a vzájemnému respektu obou těch názorů.

Žádná moderní, vyvinutá společnost nemůže totiž — nechce-li se vydati pro sebe neúnosným a nebezpečným zvratem — postupovati v praxi podle tohoto schematu a je nucena jíti dopředu realisticky. Přeformovává se postupně. Nepěchází z jednoho stadia do druhého bez právních forem a institucí přechodných, přijímá do značné míry právní kontinuity dřívějšího režimu a převádí ji do režimu nového, bojuje o tuto kontinuitu a

bojuje s ní, vytváří právní normy a instituce přechodné, kompromisní, vyvážené a hledá tak cesty k povolnému nenásilnému přechodu z jedné fáze společnosti do fáze nové. I Sovětský svaz tak postupoval a postupuje. Učinil na počátku své veliké revoluce řadu opatření nekompromisních a krajně radikálních, později šel zjevně pomaleji anebo přímo poněkud zpět a uznává dnes výslovně nutnost, aby každý národ a stát postupoval ve svých revolučních opatřeních postupně, krok za krokem a vylučně podle svých vlastních hospodářských, sociálních a kulturních poměrů a možností.

Vytváří se tak přímý a celkem dost jasný vztah mezi právem legality dřívější a novým právem revolučním. Je tu prodlužují se zápas o kontinuitu práva dřívějšího proti novému revolučnímu právu nového režimu. Po mém soudu by tu neměla být koncepce nějakého přímého rozporu a neústupného boje práva dosavadního proti právu revolučnímu, neměl by tu být boj o zásadu, o klad a protiklad, nýbrž jen o stupeň změny od práva dřívějšího k právu novému.

Československo po minulé válce si vytvořilo právní řád, odpovídající všeobecnému stavu západoevropskému v době po první válce světové. Mnichov zničil naši demokracii a naši ústavnost. Naše národní revoluce v zahraničí za druhé války světové musila proto právně znamenati především návrat do právního stavu první republiky proti právnímu stavu t. zv. protektorátu. První princip, kterého se už v r. 1939 a pak v r. 1940 naše londýnská vláda dovolávala, byl princip právní kontinuity. Tuto právní kontinuitu uplatňovala především vzhledem k cizině, t. j. mezinárodně právně, aby mohla zdůrazňovat mezinárodní »neprávnost«
všeho toho, co se stalo v Mnichově a po Mnichově. S hlediska vnitropolitického nám však princip právní kontinuity znamenal dvě podstatné věci:

Především právní a skutečné politické obnovení všech těch duchovních a mravních hodnot demokracie, t. j. navazování na trvání režimu demokracie, sestávající z Národního shromáždění, z presidenta republiky a z vlády republiky, a pokračující za normálních poměrů v zásadním uznávání systému práva a svobod, jež tento režim představoval v r. 1938 a jež měl předpokládati v některých hlavních svých zásadách i pro budoucnost.

Soustavné měnění právních norem — tak, jak to děláme dnes — ve všech těch otázkách, jež po válce politicky změn budou potřebovat, při čemž se na základě dřívějšího práva budou změny ty odváže a roz-

hodně provádět a bude tudíž princip kontinuity sloužit nikoli jako zásada, od níž se neustupuje, nýbrž jako jistého druhu metoda nebo indikace, v jakém směru se má jít dále, jak příslušné změny mají být prováděny a jak daleko se ve změnách těch pro dnešní dobu má postoupiti.

Promýšlel jsem všechny tyto problémy jak v duchu národní jednoty přecházet a přejít od odumrajícího režimu liberálního do nového stadia moderní společnosti v její fázi socialisující. Formuloval jsem si řešení ta jednak systematictější ve své knize v roce 1942 vydané »Demokracie dnes a zítra« a jednak příležitostně ve svých rozhlasových projevech z Londýna do Prahy, v nichž jsem všechny otázky v jejich podstatě probral a snažil se na to národ doma připravovat.

Naše činnost zahraniční pokračuje logicky dál i dnes, i ve chvíli, kdy jsme se vrátili domů. Košická národní vláda Čechů a Slováků přijala uvedené principy ve svém programu, jenž byl sice formulován v Moskvě, ale v podstatě shrnoval to, co se v zásadě vypracovávalo léta v Londýně, v Moskvě a doma, a co je dnes v celku přijímáno v národě právě proto, že to vcházelo tak spontánně ze všeobecných poměrů světových i našich. Jsme dosud v plném úsilí o provádění těchto historických změn.

Jsem si plně vědom, že žijeme v době, kdy musíme odvážně a důrazně, ale také promyšleně a rozvážně tvořit nové právo, které vy a vaši žáci budou studovat, zkoumat a soudit. A jsem si také vědom toho, že nřídě chvíle, kdy bude třeba se zastavit, ohlédnout se po vykonaném d'le a oddychnout si na chvíli. Snad mnohé z toho, co jsme od roku 1938 dělali, pochválíte, něco snad také odsoudíte; snad mnohá bude třeba měnit a přebudovávat nebo dále rozvíjet. Mám však dojem, že jsme my, Čechoslováci, v této bouřlivé a revolučně překotné době vykonali dílo veliké ceny pro národ a stát, bez těžkých sporů a bez násilných řešení. I když to nenásilné řešení není samo o sobě jediným kritériem jeho správnosti a skutečné národní účelnosti, je to přece jen politicky věc velmi významná, jak nás o tom přesvědčují zkušenosti ze států jiných, blízkých i vzdálených.

Nesu za události ty jako prezident republiky svou část odpovědnosti a proto jsem dalek toho užívat o všem tom silných slov pochvalných. Svůj soud konečný prose o tom — myslím — dost blízka budoucnost.*)

*) Úplný projev p. presidenta vvdalo knižně Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart v Praze pod názvem »Světová krise, kontinuita práva a nové právo revoluční« v úpravě M. Kalába.

Prezident republiky o znárodňovací akci.

Dne 9. listopadu 1945 o druhé výročí zřízení organizace UNRRA byla uspořádána čl. rozhlasová relace pro Ameriku. Prezident republiky zakončil svůj projev těmito vývodky (podle Lidové demokracie ze dne 10. listopadu):

»Jsme Slované a jsme sousedi Sovětského svazu, převážně slovanského státu. Je přirozené, že jeho socialistická struktura má na nás vliv. Ale jsme při tom a zůstáváme parlamentní demokracií a máme svůj vlastní režim a svou plnou neodvislost. A takovým státem také zůstaneme. Sovětský svaz se nám do našich věcí nemíchá a míchat se do nich nebude. My postupujeme podle svých vlastních method, podle svých tradic a podle svých hospodářských poměrů.

To však neznamená, že se můžeme nebo chceme od Sovětského svazu izolovat. Jak je známo, myšlenky se nedají na žádné hranici zastavit. Bereme si tudíž i v Sovětském svazu to, co se na naše poměry hodí, stejně tak jako si to bereme v Anglii nebo v Americe nebo ve Francii a jako jsme to vždycky i v minulosti tak dělali. Také v Rusku jsme viděli řadu opatření, která můžeme přizpůsobit našim poměrům. V organizaci průmyslu nebo bank jsou některé věci, které v dnešní fázi evropského vývoje nezůstanou omezeny jen na Rusko a které nebudeme dělat jen my, nýbrž i jiné státy evropské. To je otázka dalšího vývoje. Věřím však, že si takové změny má každý národ a stát provádět sám, bez nátlaku, bez slepého a nepromyšleného napodobování a podle poměrů, jež odpovídají jeho potřebám a jeho vývoji. Tak to i u nás děláme a máme v úmyslu dělat dál. Náš lid je pro to připraven a při tom je tak hluboce demokratický a tak tradicionálně a československy vlastenecký, že není pochyby, že si tato opatření bude dělat svou cestou, podle svých poměrů — jedním slovem: československy.

U nás tvoříme tři druhy majetnictví: majetnictví soukromé, kooperativní a státní.

Bude to režim, v němž soukromé vlastnictví dále trvá a bude trvat; kde soukromá iniciativa nijak nebude rušena a znemožňována. Na rozdíl od minulosti to znamená, že u nás tvoříme tři druhy majetnictví, majetnictví soukromé, majetnictví kooperativní a majetnictví státní. Činíme to v klidu,

v rozvaze a důstojnosti. Bez sporů a bez občanských konfliktů. Jsme si vědomi důležitosti těchto otázek pro život státu a národa stejně jako své veliké odpovědnosti při jejich řešení. Máme zatím jen dekrety rámcové a postupem doby je budeme po etapách uplatňovat v praktickém životě. Víme, že současně musíme řešit náš problém měnový a že musíme bezpodmínečně si vyřešit docela podle dosavadních principů státně-rozpočtových otázku vyrovnání rozpočtu státního. A víme, že hlavní podmínkou zdárného vývoje státu je, aby i naše opatření postátnovací se plně podařila.

Věříme že se nám to podaří a že naše republika bude hrát stejně význačnou hospodářskou roli v hospodářství evropském a světovém, jakou hrála v době před válkou. A učiníme všecko, aby také naše hospodářské a finanční styky se Spojenými státy byly co největší a nejúspěšnější. Mám pevnou naději, že se nám to všecko podaří.»

Tradiční účta našeho lidu k platným zákonům.

Dne 9. listopadu 1945 ve schůzi prozatímního Národního shromáždění představila se druhá vláda Fierlingerova sněmovně a předseda vlády pronesl prohlášení o budoucím vládním programu; ku konci tohoto prohlášení uvedl (podle Lid. demokracie ze dne 10. listopadu):

»Chceme se s nezmenšeným úsilím věnovat dobudování lidové národní obrany. Vybudovat dále a zdokonalit naši novou lidovou politickou správu, vnést do našich škol nového ducha, podporovat všemi prostředky nový kulturní ruch a naše kulturní a vědecké instituce, vybudovat dále naši zdravotnickou službu, zdokonalit naše spoje se světem a pěstovat přátelské styky se všemi demokratickými národy — to vše učiníme i nadále v programu této vlády.

Vláda považuje za svou povinnost užití celé své autority a energie, aby přechodný kvas ustoupil nyní tradiční účtě našeho lidu k platným zákonům.

Vláda, jednaje v duchu zásad Národní fronty, doufá, že volby do ústavodárného Národního shromáždění nebudou úzkoprsým stranickým bojem, nýbrž demokratickým soutěžením stran plně zodpovědných před státem i lidem.

Chceme dovést národní revoluci, která vzešla z našeho utrpení a z našeho společ-

ného boje, z naší touhy po novém lepším zabezpečení naší svobody a samostatnosti, svorně do logických důsledků a do úspěšného konce.«

Státní občanství manželek československých státních příslušníků.

»Věstník hlavního města Prahy«, roč. I, č. 25-26, str. 502 pod uvedeným nadpisem otiskuje tento oběžník řed. pol. č. 105 z 1. XII. 1945, č. j. 1382/45:

»Ježto vzešla u některých úřadů pochybnost o tom, zda manželka československého státního občana nabyla sňatkem československé státní občanství, se sděluje:

Podle dekretu dvorské kanceláře ze dne 23. února 1833, Sb. pol. zák. sv. 61, č. 20, nabývá manželka a podle § 28 obec. obč. zák. nabývají nezletilé dívky československého státního občana československé státní občanství. Důvod, že sňatkem neztratila manželka dosavadní svoje státní občanství (na př. sovětské, argentinské a pod.), nemá na její čs. státní občanství vlivu. Má dvojitou státní příslušnost. Opačně, nenabyvali-li československá státní občanka sňatkem státní příslušnost svého manžela (na př. bulharské), nezachovává se jí čs. státní občanství a stala se tedy sňatkem osobou bez státní příslušnosti.

Jestliže manželky čs. státních občanů, býv. sovětské státní občanky, které přišly na naše státní území až po roce 1940, jsou sovětskými velitelskými vyzvány k návratu do vlasti, příp. i za účelem propuštění ze sovětského státního svazku, jsou již podle zdejšího oběžníku ze dne 2. října 1945, č. A - 6410-31/8-45-VI/1 k tomu povinny.«

Zrušování národních správ.

»Věstník závodních rad« v č. 7 (prosinec 1945), vydávaný Ústřední radou odborů uveřejňuje tento oběžník Zemského národního výboru:

Směrnice pro zrušování národních správ.

Věcná příslušnost.

K jednání o zrušování národních správ, které byly zavedeny v podnicích ve smyslu ustanovení dekretu p. presidenta ze dne 19. V. 1945, jsou výhradně příslušné národohospodářské komise ÚRO, které postupují v dohodě s ústředními výbory.

Místní příslušnost.

Pro obvod Velké Prahy jest příslušná národohospodářská komise ÚRO, ve venkovských místech pak národohospodářská komise příslušných Krajských a Okresních odborových rad.

Pro jednání o zrušení národních správ prováděné u Zemského národního výboru a u Ústředních úřadů, jest v každém případě příslušná národohospodářská komise ÚRO v Praze.

Jednání o zrušení národních správ.

Ve smyslu ustanovení dekretu p. presidenta a směrnic vydaných Zemským národním výborem ze dne 11. IX. 1945 může býti národní správa zrušena jen po slyšení a vyjádření stanoviska závodní rady, podnikové rady, případně důvěrníka dotyčného podniku tlumočeného příslušnou národohospodářskou komisí ÚRO.

Souhlas k zrušení národní správy budiž dán jen v těchto případech:

1. Byla-li národní správa zavedena pro kolaborantství majitele podniku po skončení řízení a vydání osvobozujícího rozsudku. (Dekret presidenta republiky ze dne 19. června 1945 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných soudech lidových, Dekret o národní cti.)

2. V podnicích opuštěných, kde byla zavedena národní správa k zajištění plynulého chodu podniku, budiž tato zrušena,

a) na žádost bývalých majitelů podniku, kteří z důvodů politických nebo rasových byli za doby okupace perseklováni a vracejí se na území ČSR, není-li proti nim námitek, pokud jde o státní a národnostní spolehlivost a souhlasí-li zaměstnanci s navrácením podniku. Pokud jde o žadatele židovské národnosti musí býti pro restituci splněny podmínky příslušného výnosu ministerstva vnitra o státním občanství;

b) k žádosti uchazečů na podkladě práva dědického neb vdovského, budiž dán souhlas k jmenování žadatele národním správ-

cem souhlasí-li zaměstnanci jinak budiž vyčkáno se zrušením národní správy do skončení soudního řízení.

Podniky velkého a středního rozsahu.

1. V podnicích velkého rozsahu o nichž se dá předpokládati, že ve smyslu příslušných dekretů o zestátnění budou tyto podniky znárodněny, nebudiž v žádném případě dán souhlas k zrušení národní správy.

2. V podnicích středního rozsahu, kde byla národní správa zavedena pro asociální jednání majitele podniku a toto jednání řádným způsobem bylo prokázáno a osazenstvo spontánně odmítá spolupráci s bývalými majiteli, nebudiž až na další dáván souhlas k zrušení národní správy.

Podniky malé.

Před zákonnou úpravou o převedení těchto podniků do soukromého vlastnictví budiž zrušena národní správa:

1. K žádosti majitele podniku obviněného z kolaborantství neb asociálního jednání po konečném řízení a vydání osvobozujícího rozsudku ve smyslu dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných soudech lidových a dekretu o národní cti;

2. v podnicích opuštěných k žádosti bývalého majitele o restituci na podkladě § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. V. 1945, není-li proti nim námitek, pokud jde o státní neb národní spolehlivost (jde-li o žadatele židovské národnosti, jsou-li splněny podmínky příslušného výnosu ministerstva vnitra o státním občanství);

3. žadatelům ucházejícím se o restituci na podkladě vdovského nebo dědického práva nebudiž národní správa zrušena před soudním zjištěním vdovského nebo dědického práva.

Jsou-li dány předpoklady, že toto právo bude na jisto postaveno a souhlasí-li zaměstnanci, budiž žadatel navržen na jmenování národním správcem.

Z právní praxe.

K otázce kontinuity právního řádu Československé republiky s právním řádem bývalého Protektorátu Čechy a Morava.

Při projednávání odškodňovacích nároků proti eráru stojí soudy opět

před otázkou, zda je dána sukcese obnoveného Československého státu do závazků bývalého Protektorátu Čechy a Morava. Pokud je nám známo, neměl nejvyšší soud dosud příležitost, aby vyjádřil svůj názor o této otázce, ale lze míti za to, že